

Citiți lecția din manual: *Geții și dacii*, notați schița lecției pe caiete și rezolvați fișele de lucru.

Geto-dacii

1. Tracii

- mileniile III-II î.Hr. - din Asia, au sosit triburile indoeuropene, care s-au așezat și în sud-estul Europei, creând noi familii de popoare, printre care și tracii;
- triburile tracice au locuit pe un teritoriu foarte întins, cuprins între Marea Egee (în sud) și Carpații Păduroși (în nord), care a fost separat de Dunăre în două mari categorii: tracii sud-dunăreni și nord-dunăreni (geto-dacii);
- principalele ocupații ale tracilor au fost agricultura, păstoritul, meșteșugurile și comerțul;
- organizarea socială a tracilor: aristocrația, războinicii, oamenii liberi și sclavii (puțin numeroși);
- religia a fost una politeistă, bazată pe triada Zibelthiurdos (zeul furtunii), Bendis (zeița Lunii) și Dionysos (zeul vinului și al fertilității).

2. Geto-dacii

- geto-dacii au trăit la nord de Dunăre, în zona Munților Carpați, pe actualul teritoriu al României: tracii din Câmpia Română și Dobrogea au fost cunoscuți în izvoarele istorice grecești sub numele de geți, iar locuitorii din zona Transilvaniei și a Banatului au fost numiți de către sursele romane daci;
- civilizația geto-dacă a avut un caracter rural, ocupațiile de bază fiind agricultura, păstoritul, meșteșugurile (prelucrarea lemnului, metalelor - bronz, fier, aur și argint - și a pieilor de animale, olăritul și țesutul) și comerțul (au vândut grâu, miere, ceară, piei, blănuri, sclavi și au cumpărat bijuterii, țesături, ulei, vin și ceramică);
- tracii nord-dunăreni au locuit în case din chirpici și lemn, pe fundații din piatră, acoperite cu paie sau cu șindrilă, precum și în bordeie, grupate în sate;
- fortificațiile (*dave*) au fost construite din pământ, lemn, piatră sau cărămidă și întărite cu ziduri de apărare - *murus dacicus* (cel mai cunoscut sistem de fortificații a fost descoperit în Munții Orăștiei);
- geto-dacii au fost organizați în triburi și uniuni de triburi, conduse de șefi militari și regi (basilei);
- societatea a fost împărțită în mai multe clase: nobili (din limba latină: *tarabostes* sau *pileati* = „căciulă”, „cușmă”), oameni de rând (din limba latină: *comati* sau *capillati* = „pletoși”) și sclavi;
- religia a fost una politeistă (s-a practicat incinerarea și sacrificiul uman), principalele zeițări fiind următoarele: Zalmoxis (zeul suprem), Bendis (zeița Lunii, a pădurilor, a farmecelor și a nopții), Gebeleizis (zeul fulgerului și al orizontului), Kotys (zeița primăverii, a vieții și a naturii), Pleistoros (zeul războiului) și Sabazios (zeul cerurilor);
- ceremoniile religioase au fost oficiate în sanctuare circulare sau rectangulare, preoții deținând un rol privilegiat în cadrul societății geto-dace (cel mai important centru religios a fost Sarmizegetusa Regia, situat în Munții Orăștiei);
- principalele civilizații care au influențat evoluția triburilor geto-dace au fost următoarele:
 - a. Celții: aspecte ale metalurgiei fierului și roata olarului (în zonele vestice);
 - b. Grecii din coloniile de pe litoralul Mării Negre: moneda, scrierea cu alfabet grecesc și elemente de arhitectură;
 - c. Romanii: diverse împrumuturi, îndeosebi privind viața materială.
- geto-dacii nu au avut o scriere proprie, cele mai importante surse de informații despre aceștia fiind autorii greci Herodot și Strabon și romanul Cassius Dio:
 - a. 514 î.Hr. - campania regelui persan Darius I cel Mare în Dobrogea: prima atestare documentară a geto-dacilor de către Herodot („*cei mai viteji și mai drepti dintre traci*”);
 - b. 335 î.Hr. - expediția lui Alexandru al III-lea cel Mare la nord de Dunăre;
 - c. 300-292 î.Hr. - războaiele dintre regele geto-dac Dromichaetes și liderul macedonean Lysimachos, încheiate printr-o alianță.

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=fFlZwqDVjIQ>

<https://www.youtube.com/watch?v=KWhHUh4g2FY>

Fișă de lucru: *Geto-dacii*

Citiți cu atenție textele de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

A. „Tot la al cincilea an, ei trimit la Zalmoxis un sol, tras la sorți, cu poruncă să-i facă cunoscute lucrurile de care, de fiecare dată, au nevoie. Iată cum îl trimit pe sol. Unii dintre ei primesc porunca să țină trei sulițe cu vârful în sus, iar alții, apucând de mâini și de picioare pe cel care urmează să fie trimis la Zalmoxis și ridicându-l în sus, îl azvârl în sulițe.”

(Herodot, Istorii)

B. „Astfel elinii i-au socotit pe geți de neam tracic. Acești geți au locuit și pe un mal și pe celălalt al Istrului, ca și misii, care sunt și ei traci - acum ei se numesc moesi.”

(Strabon, Geografia)

1. Menționați, pe baza sursei A, un obicei al geto-dacilor legat de divinitatea lor.

2. Selectați sursa care se referă la originea geto-dacilor.

3. Precizați care a fost spațiul istoric de locuire al geto-dacilor.

4. Menționați, pe baza sursei B, un alt popor prezentat în text.

BIBLIOGRAFIE:

1. Ghețău, Gheorghe Florin, Ghețău, Olenca Georgiana, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Aramis, București, 2022.
2. Ochescu, Maria, Oane, Sorin, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Art Klett, București, 2022.
3. Aichimoaie, Adrian Ilie, Boșcodeală, Felicia Elena, Diaconu, Maria Aurelia, Diță, Ion Nicolae, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Booklet, București, 2022.
4. Stoica, Stan, Becheru, Dragoș Sebastian, Bartic, Marcel, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura CD Press, București, 2022.
5. Rotundu, Elvira, Tomescu-Stachie, Carmen, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Corint Logistic, București, 2022.
6. Băluțoiu, Valentin, Grecu, Maria, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2022.
7. Stan, Magda, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Litera, București, 2022.
8. Constantiniu, Florin, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2008.
9. Pop, Ioan-Aurel, *Scurtă istorie a românilor*, Editura Litera, București, 2019.
10. Bulei, Ion, *O istorie ilustrată a românilor*, Editura Litera, București, 2018.

